

ویل دورانت

بزرگ ریزان

حرف آخر درباره

زندگی، عشق، جنگ و خدا

ترجمه

مریم حیدری

سرشناسه	: دوران، ویلیام جیمز ۱۸۵۹ - ۱۹۸۱ م.
عنوان و پدیدآور	: Durant, William برگریزان: حرف آخر درباره زندگی، شق، - نگ و خدا / ویل دوران / ترجمه مریم حیدری
مشخصات نشر	: آبادان: پرسش، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص..
شابک	: ۸-۰۷۸-۲۶۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
یادداشت	: عنوان اصلی: fallen leaves: last words on life, war & God,
موضوع	: 2014
شناسه افزوده	: فلسفه آمریکایی -- قرن ۲۰ م.
رده‌بندی کنگره	: حیدری، مریم، -. مترجم
رده‌بندی دیویی	: ۱۳۹۵ ب۴/۵۹۳۴ B
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۱
	: ۴۱۸۷۶۴۵

نشر پرسش

ویل دورانت

برگزینان

ترجمه مریم حیدری

• آماده‌سازی: کارگاه پرسش • لیتوگرافی: سروش • چاپ: دار

• چاپ اول: ۱۳۹۵ • شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک ۸-۰۷۸-۲۶۵-۶۰۰-۹۷۸

© حق چاپ محفوظ است.

نشر پرسش - آبادان - پریم - میدان آلفی - ساختمان ارون - تلفن ۰۹۱۳۳۰۹۲۱۰۶

نشانی مکاتبات پستی: نشر پرسش - اصفهان - صندوق پستی ۳۱۶-۸۱۷۳۵

E-mail: porsesh.pub@gmail.com

info@porsesh-pub.com

www.porsesh-pub.ir

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	گفتار مترجم
۱۱	پیشگفتار
۱۹	درآمد
۲۳	۱. آغاز حیات ما
۲۷	۲. درباره جوانی
۳۳	۳. درباره میانسالی
۳۹	۴. درباره کهنسالی
۴۳	۵. درباره مرگ
۴۷	۶. ارواح ما
۵۵	۷. خدایان ما
۶۱	۸. دین ما
۶۷	۹. درباره یک ظهور دوم متفاوت
۷۳	۱۰. درباره دین و اخلاقیات
۸۱	۱۱. درباره اخلاق

۱۲.	درباره نژاد	۸۹
۱۳.	درباره زنان	۹۵
۱۴.	درباره سکس	۱۰۱
۱۵.	درباره جنگ	۱۰۵
۱۶.	درباره ویتنام	۱۱۵
۱۷.	درباره سیاست	۱۲۳
۱۸.	درباره کاپیتالیسم و کمونیسم	۱۳۱
۱۹.	درباره هنر	۱۴۱
۲۰.	درباره علم	۱۴۹
۲۱.	درباره آموزش	۱۵۵
۲۲.	درباره بین الملل، تاریخ	۱۷۳
	نتیجه گیری	۱۹۳
	نمایه کتاب	۱۹۴

گفتار مترجم

درباره زندگی و آثار فیخته دوران کتابهای بسیاری نگاشته شده است. خوانندگان این اثر شاید دورانت را با مجموعه ۱۱ جلدی تاریخ تمدن، مهمترین اثر این فیلسوف اندیشمند که آن را با همکاری همسرش آریل دورانت نوشته است، می‌شناسند. از جمله دیگر آثار دورانت می‌توان به کتاب "تاریخ فلسفه" اشاره کرد که در آن کتاب نیز، دورانت با بهره‌گیری از نثر روان و بیان‌گویای خود، دورانهای مختلف فیلسوفان نامی تاریخ را بررسی و تحلیل می‌کند. تفکر فلسفی دورانت را در دیگر شاهکارهای فلسفی او به نام "لذات" فلسفه که نخستین بار در سال ۱۹۲۹ با عنوان "کاخ و زندان فلسفه" چاپ شد، بهتر می‌توان مشاهده کرد. ویل دورانت در جامعه ایران نیز همواره مخاطبان و علاقمندان فراوانی داشته است و کمتر کسی را می‌توان یافت که علاقمند به فلسفه باشد و با آثار برجسته دورانت آشنایی نداشته باشد. به نظر می‌رسد دورانت این موفقیتش را مرهون ارضاء نشدن حس کنجکاوی و در مطالعه تاریخ می‌داند. ویژگی اساسی آثار دورانت، بیان پیچیده‌ترین مفاهیم و موضوعات بشری در قالب نثری روان و شیوا می‌باشد و این همان چیزی است که هنری توماس را وادار می‌کند که در کتاب بزرگان فلسفه بنویسد:

بزرگترین کار دوران در فلسفه این بود که افکار پیچیده فلسفی را به زبان ساده بیان کرد، او فلسفه را که دور از دسترس مردم عادی بود، به خانه‌های آنها برد و آن را برای همه قابل فهم کرد.

کتاب پیش رو، اثری دیگر و متفاوت از ویل دوران، فیلسوف، تاریخ‌نگار و نویسنده آمریکایی است. اثر گمشده دوران که به گفته خودش شخصی‌ترین نظرات و دیدگاه‌های او درباره موضوعات مختلف اجتماعی، مذهبی و سیاسی است. کتابی که نگاشتن آن بیش از یک‌دهه به طول انجامید و سی سال بعد از مرگش کشف شد. احتمالاً دوران تا زمان مرگش به نوشتن برگریزان ادامه داده است تا بتواند به دور از مبهم‌نویسی، تفکرات و توصیه‌هایش را در قالبی که قابل فهم برای افراد عادی باشد، بیان کند.

برگریزان فقط یک کتاب فلسفی نیست؛ بی‌اغراق می‌توان به منحصر به فرد بودن این کتاب اعتراف کرد. شاهکاری ادبی - هنری که خواننده را ترغیب می‌کند که در اعمده‌ها و مفاهیم غرق شود و چالشی‌ترین مفاهیم بشری را از زبان اندیشمند به‌شماره یک در تمامی عمرش جهان و متعلقاتش را در بوتۀ نقد گذاشت و آثاری حاصل کرد که از ماندگارترین نوشته‌های تاریخ فلسفه می‌باشند.

در پایان امید است که ترجمۀ این کتاب پاسخ باشد برای پرسش‌هایی که در ذهن خوانندگان آثار دوران در مورد باورها و عقاید شخصی‌اش در زمینه مسائل مختلفی چون کودکی، جوانی، جنگ، مرگ، عشق و در تمام آنچه که هر انسانی برای رهایی از سیاه‌چالۀ جهالت، باید آن را بشناسد و درک کند.

مریم حیدری

زمستان ۱۳۹۴

پیشگفتار

در حال حاضر شروع به روشن‌تابی به نام «برگریزان» کرده‌ام که به بیان احساساتم درباره نویسنده‌گان، مخالف «وران ما و مشکلات عصرمان می‌پردازد.

(مصاحبه تلویزیونی ویل دورانت ژانویه ۱۹۶۸)

دورانت روی کتاب جدیدی به نام «برگریزان» کار می‌کند. «کتابی نه چندان جدی که به پرسش‌های من درباره حکومت، زندگی، «برگر خدا پاسخ می‌دهد».

سنت پترزبورگ تا همز، ۱۹۷۵

دکتر دورانت نیز به صورت آزمایشی مشغول کار روی کتابی به نام «برگریزان» است. «که در آن — شاید با کمک آریل — به تمام پرسش‌های مهم به‌سادگی، منصفانه و دست و پا شکسته پاسخ می‌دهد».

بی بی ایچ ایندیپندنت سه‌شنبه ۶ نوامبر ۱۹۷۵

دورانت از تعطیلات اروپایی‌اش برای تکمیل آنچه به گفته خودش کتابچه‌ای از تفکرات سرگردان درباره همه چیز است، استفاده می‌کند. او هرگاه که فرصتی گیر بیاورد روی برگه‌های زردرنگش می‌نویسد و تصمیم دارد که کتابش را قبل از بازگشت به خانه برای دریافت مدرک مشترک افتخاری به همراه همسرش در ماه آینده تمام کند. دورانت می‌گوید، «برای عموم کردن این کتاب استرس دارم. انرژی دارم تمام می‌شود.» (لس آنجلس تایمز، ۲۶ می ۱۹۷۸)

همه‌اش همین بود. کلاً چهار اظهار نظر کوتاه آزاد دهنده درباره کتابی که هیچ‌کس، حتی دورانت دورانت، از وجودش خبر نداشتند. و چنانچه اتفاقاً در لس آنجلس، جایی که ما با حجة تلویزیونی فوق‌الذکر در سال ۱۹۶۸ روی آنتن رفت و دو مورد از مقالات مربوط به این کتاب در طول اواسط تا اواخر دهه ۱۹۷۰ در روزنامه‌ها منتشر شده، زندگی نمی‌کردید بعید بود که چیزی درباره اینکه ویل دورانت حتی چنین چیزی نوشته باشد، می‌دانستید. این در واقع بسیار ناامیدکننده است.

به نظر می‌رسید که این مهمترین اثر دورانت باشد؛ نقطه اوج تلاش بیش از شصت‌ساله او در زمینه تحقیق درباره فلسفه، هنر، ادب، هنرها، علوم و تمدنهای دنیا. این کتاب قرار بود که عصاره دانش و جمع‌بندیهای ممکن درباره مشکلات دائمی و بالاترین لذتهای بشری باشد. در اواسط مردی نوشته شده که نه تنها سالها درباره زندگی مطالعه کرده بود بلکه زندگی را در طول برخی از عمیق‌ترین و مطرح‌ترین زمانهای دنیا - دو جنگ جهانی، رکود عظیم آمریکا، ظهور سوسیالیسم و آنارشیزم، زوال باورهای مذهبی و تغییر تدریجی اخلاقیات آمریکایی از دوران ویکتوریایی تا ووداستاک^۱ تجربه

۱. نمایشگاه موسیقی و هنر ووداستاک یک فستیوال موسیقی بود با نام ثبت شده یک نمایشگاه سه روز صلح و موسیقی. محل برگزاری آن، مزرعه ۲/۴ کیلومترمربعی آقای Max Yasgur در Catskills نزدیک دریاچه سفید در شهر بتل نیویورک و تاریخ برگزاری آن از ۱۵ تا ۱۸ اوت ۱۹۶۹ بود. بتل در

کرده بود. دوران متولد سال ۱۸۸۵ بود، یعنی زمانی که حمل و نقل بین شهرها با اسب و گاری انجام می شد؛ و در سال ۱۹۸۱ درگذشت - یعنی ۱۲ سال بعد از اینکه انسان توانست روی سطح ماه قدم بزند. او شاهد تغییرات زیادی - البته در چرخه های جالب و اغلب قابل پیش بینی رفتار انسان - در طول حیات خود بود. بدون شک این الگوها به خصوص وقتی که با پس زمینه تاریخ بشر مقایسه می شوند، ارزش این را دارند که با نسل های بعدی به اشتراک نهاده شوند. برای مثال اینکه چه چیزی باید درباره ایمان مذهبی گفته می شد - وقتی که داروین^۱ و علم خدا را از عرشش در آسمانها پایین آوردند و به جای آن چیز، حزیم سیاه^۲ اگزستانسیالیست هایی مانند ژان پل سارتر^۳ نگذاشتند؟ چه چیزی در ذات و طبیعت ما وجود دارد که باعث می شود جنگ ها و نبردها ظاهر اجتناب ناپذیر شوند؟ و چه معنای عمیق تری برای زندگی، عشق و خوشبختی وجود دارد؟ هدف هنر و علم چیست؟ کدام رویکرد تحصیلی بهترین است - و چه چیزی باعث می شود که یک مرد جذب یک زن شود؟ بی شک بهترین پرسش هایی تنها متفکر و نویسنده ای در حد و اندازه های دوران می تواند پاسخ دهد. قرار بود که این کتاب پیامی باشد برای افرادی که به دنبال معنا در زندگی هستند یا توصیه دوست دانشمندی درباره یافتن مسیر سفر زندگی باشد.

من تنها بعد از اینکه توانستم آرشیو دوران را با خواندن در اونتاریو کانادا منتقل کنم پی به وجود چنین دستنوشته ای بردم. در این کشف نتیجه چندین ماه مطالعه دقیق بریده روزنامه ها، مقالات قدیمی، نامه ها، فایل های صوتی، فیلم های فرسوده، مقالات مجله ها و یادداشت های بدخلی بود که به خوراک برخی جلدهای «تاریخ تمدن» تبدیل شده بودند. البته غافلگیریهای خوشایند زیادی در طول این دوره رخ دادند؛ خصوصاً کشف دستنوشته کتاب «قهرمانهای تاریخ» دکتر دوران و فایل های صوتی که او با

بخش سالیوان، در ۶۹ کیلومتری جنوب غربی شهر ووداستاک نیویورک و در مرز بخش اویستر قرار دارد.

1. Charles Darwin

2. Jean paul Sartre

همسرش آریل، برای آن پروژه تهیه کرده بود (که در طول عمر ۹۳ ساله‌اش نوشته و تهیه شده بودند). بر اساس شواهد و قرائن، دورانت در این دوران هنوز مشغول کار بر روی «برگریزان» بوده است. اما بعد از یافتن این اطلاعات و سوسه‌کننده که شرحشان پیشتر رفت هیچ چیز دیگری وجود نداشت، نه حتی تکه کاغذی که به چنین عنوانی اشاره کند، نه حتی مدرکی که نشان دهد اصلاً چنین چیزی وجود داشته است. با توجه به اینکه آرشیو دورانت مدت کوتاهی بعد از مرگش با دقت توسط آرشیوخانه‌ها ضبط شده بود، می‌دانستم که بدون شک تمام چیزهایی که او نوشته است را خوانده‌ام. پس بازنوایش، مرنیکا میهل^۱ تماس گرفتم و دربارهٔ امکان دسترسی به این آرشیوخانه‌ها را او سؤال کردم، برای اینکه حداقل ببینم که آنها چیزی از اوراق دورانت را از دست داده یا خیر. برخی از این مراکز در این خصوص همکاری کردند و برخی دیگر حتی به تماس‌هایم پاسخی هم ندادند.

بعد خیلی اتفاقی به آرشیوخانه‌ای رفتم که می‌گفتند نسخه‌هایی از مجموعه خود را به خانه دورانت فرستاده‌اند، این مجموعه شامل نامه‌هایی بین ویل و آریل و دست‌نوشته‌ای به نام «برگریزان» بود. جستجوی گسترده آرشیو دورانت توسط من و مرنیکا همراه با چندین تلاش برای به دست آوردن یک نسخه دیگر از آن آرشیوخانه - یا حتی تماس با فردی که ممکن بود این گنجینه را در اختیار داشته باشد - هیچ‌چیز به فایده نداد. آن آرشیوخانه می‌گفت که به خانه دورانت فتوکپی‌هایی از نسخه مدت کوتاهی بعد از خریدشان به دست آورده بودند را تحویل داده‌اند و این نامه کاری بود که حاضر بودند برای ما انجام دهند.

و بعد مرنیکا خانه‌اش را فروخت. در اثنای بسته‌بندی کردن وسایل خانه به جعبه‌ای برخورد که رویش نوشته شده بود کپی‌های دورانت؛ و در کمال تعجب درون این جعبه نه تنها حدود ۲۱۰۰ برگ نامه بین ویل و آریل دورانت وجود داشت (در واقع خود این به تنهایی جالب است و ارزش منتشر شدن را

دارد؛ در واقع برخی نامه‌ها را خودِ دورانت‌ها در اتوبیوگرافی‌شان که در سال ۱۹۷۷ منتشر شده بود، چاپ کرده بودند، بلکه حاوی پیش‌نویس‌های مختلفی از دست‌نوشته «برگریزان» نیز بود. آنچه گم شده بود حالا پیدا شده و می‌شد آن را علنی کرد. حاصل کار کتابی شد که در دست دارید - نسخه نهایی اثر منتشر نشده و بیل دورانت.

شاید «برگریزان» شخصی‌ترین کتاب بیل دورانت باشد که به بیان عقاید شخصی او (و نه عقاید دیگرانی چون دولتمردان و فلاسفه برجسته) درباره مسائل اصلی زندگی، سیاست، مذهب و جامعه می‌پردازد. این حداقل از یک جنبه کتاب بزرگ ایده‌آلی است، چرا که کیست در میان ما که امروز یا هر زمان دیگری دلش نخواست از مشورت یکی عاقلتر از خودش بهره‌ببرد؟ و چرا طراح پرسش‌های مربوط به نگرانی‌های عاجل و موضوعات اجتماعی آن به کسی بهتر از مردی است که نه تنها به اندازه کافی سرد و گرم روزگار را چشیده، بلکه به واسطه دانش و خردش درباره تمام فرهنگ‌ها و تمدن‌ها نزد همه آگاه است و بارها به سرتاسر جهان برای شناخت بهتر رفتارهای انسان‌ها سفر کرده است؟ در «برگریزان» جملات دورانت به اندازه کتابهای پیشین وی پُر مغز و روشن‌گرند؛ نشر او بیننده را سرغیب به خواندن می‌کند و برخلاف بسیاری از فلاسفه که اصرار به مبهم‌نویسی دارند، تفکرات و توصیه‌های دورانت به تنها عامل هستند بلکه برای افراد عامی نیز قابل فهم‌اند.

آنچه از فصول این کتاب، که همگی توسط خودِ دکتر دورانت تاریخ خورده‌اند، برمی‌آید، این است که او کارِ نوشتن «برگریزان» را در ۲۰ مارس ۱۹۶۷، تقریباً یکسال قبل از انتشار کتاب «درسهایی از تاریخ» و همزمان با انتشار کتاب «تفسیرهایی از زندگی» شروع کرده است. و با توجه به اشاره‌های او به این کتاب در مصاحبه‌هایش با روزنامه‌ها در اواخر دهه ۱۹۷۰، به نظر می‌رسد که دورانت به مدت بیش از یک‌دهه روی نوشتن این کتاب زمان گذاشته است.

هدف دورانت از نوشتن این کتاب اظهار نظر درباره موضوعات مختلف اجتماعی، مذهبی و سیاسی بوده است (او این کار را با بازنگری و تجدیدنظر در برخی از کتابهای کمتر شناخته شده‌اش در گذشته درباره برخی موضوعات خاص و خلق خوراکی کاملاً جدید برای دیگران انجام داده است) و سپس به بررسی ادبیات و فلسفه مُدرن (قرن بیستم) نقب زده است. او حتی یک فصل از بخش دوم این کتاب را زمانی به پایان رسانده که از اظهار نظر درباره این موضوعات بدون همراهی همسرش آریل ناراحت بود. در این مقطع، او آریل را وارد پروژه می‌کند و بخش دوم کتاب چنان دقیق و وزین می‌شود که به کتاب جداگانه‌ای تبدیل می‌شود و در نهایت تحت عنوان «تفسیر هر روز از زندگی» در سال ۱۹۷۰ منتشر می‌شود. این اقدام عاقلانه‌ای بوده است چون ممکن بود که کتاب ناگهان از پایش و تفسیر یک نفر درباره زندگی به کتابها، هر دو فلسفه سایر رُمان‌نویسان، شاعران و فلاسفه قرن بیست و یکم بجهد. بعد از انتشار «تفسیرهایی از زندگی»، دورانت دوباره سراغ نوشتن «برگ‌ریزان» رفت و احتمالاً این کار را تا زمان مرگش در ۷ نوامبر ۱۹۸۱ ادامه داده است.

سالهای پایانی عمر دورانت بیش از حد انتقال پُربار بوده است، به طوری که او نه تنها به کار نوشتن «برگ‌ریزان» مشغول بوده، بلکه زمان کافی برای نوشتن کتابی که قرار بوده به عنوان «قهرمانان تاریخ» شرح شود و نیز ضبط خواندن این کتاب با صدای خودش، که آخرین اثر او از تاریخ به عنوان فلسفه بوده را در اختیار داشته است. با این حال، «برگ‌ریزان» همان به عنوان کارِ دَمِ دستی او باقی ماند. در حالی نوشتن درباره تاریخ در مجموعه کتابهای «تاریخ تمدن» او چیزی بود که مردم و ناشرش از او انتظار داشتند، فعالیت بر اساس شواهد و نه باورهای شخصی مستلزم این بود که دورانت ایده‌ها و باورهای خود را سرکوب کند تا بتواند درباره افکار دیگران قضاوت کند — و چه کسی می‌تواند زبانش را در مورد موضوعاتی به این مهمی اینهمه سال نگه دارد. این دورانت بود که توانست این کار را به مدت بیش از ۴۰ سال

انجام دهد. همان طور که در مقدمه خود می‌گوید، سالها نامه‌هایی از «خوانندگان کنجکاوی دریافت می‌کرده‌ام که از من می‌خواستند نظرم را دربارهٔ پرسش‌های بی‌زمان زندگی و سرنوشت بشر بگویم» - و او با نوشتن «برگریزان» به این چالش‌ها پاسخ داد و در این کتاب نظراتش را دربارهٔ طیف وسیعی از موضوعات از سکس گرفته تا جنگ، مراحل مختلف زندگی، ذهن و روح انسان، موضوعات اصلی اجتماعی مانند نژادپرستی، جنگ آن روزهای آمریکا با ویتنام و شرایط رفاه و مشکلات و شکوه هنر و علم بیان می‌کند.

شاید برخی منتقدان به بحث گاه‌آمریسالارانه دورانث علیه زنان در این کتاب انتقاد کنند. با وجود این، باید به یاد داشته باشیم که در سرتاسر این کتاب، دورانث در مورد از مدار زمان نمی‌ایستد، بلکه آگاهانه درون آن را انتخاب می‌کند. در واقع، این دقیقاً بدین دلیل است که مشاهدات او در «برگریزان» بسیار دقیق است. آنها برداشت و خرد مردی هستند که در هزاره‌های تاریخ غرق شده و در میثاق می‌انسته که او بخشی از این کل است (خودش یکبار گفته بود «قطره‌ای می‌باشد که تلاش می‌کند دریا را تحلیل کند»). همین طور خواننده باید از فصل مربوط به ویتنام برخی تفکرات و سیعتر تاریخی را استخراج کند که به قدرت، ایدئولوژی و جبهه طلبی امپریالیستی، هر چند ایده آل‌پندارانه یک ملت اشاره می‌کند. و خواننده باید بازگشت لیبرالیسم - یک باور اساسی به آزادی و برابری - را در تمام فصل‌های این کتاب لمس کند. به اعتقاد من چنین احساسی به خوانندگان اجازت خواهد داد تا از خرد تمام فصل‌های کتاب بدون اشاره به یک عبارت یا پاراگراف خاص لذت ببرند. همچون شخصیت‌های تاریخی که دورانث با آنها توانست اثر مشهور خود و آریل را به شهرت برساند، خود دورانث به مزایای بسیار زیادی از آن رسیده است.

حال دستنوشته «گمشده» و آخرین اثر ویل دورانث اکنون در دست آیندگان است. این کتاب حاوی عقاید محکم، نثری فاخر و تفکرات عمیق

دربارهٔ شرایطِ انسان از طریق مطالعهٔ فرهنگ‌ها، هنرها، علوم و تاریخ انسانهای مختلف است - چیزی که نوشتنش تنها از دست دورانت برمی‌آمد. کشفِ آخرین نوشتهٔ یک نویسندهٔ برندهٔ جایزهٔ پولیتزر چون ویل دورانت سی سال بعد از مرگش بدون شک یک رویداد ادبی، نه تنها برای طرفداران تاریخ و فلسفه بلکه برای هر کس که ارزش زیادی برای نثر فاخر قائل است، می‌باشد. برای آن افراد این کتاب بی‌شک ارزش اینهمه سال انتظار را دارد.

جان لیتل^۱